

Rued Langgaard Festival 2021 (2 – 5/9) Wien Alma Mahler, Alexander Zemlinsky og Rued Langgaard

Ret til ændringer forbeholdes

Rued Langgaard Festival går tæt på drømmebyen Wien omkring år 1900 set gennem komponisterne Alma Mahler og Alexander Zemlinskys musik, Stefan Zweigs ord og Gustav Klimts billeder.

Den indiske digter Rabindranath Tagore er et berøringspunkt mellem Langgaard og Zemlinsky, da begge komponister var inspireret af Tagore og skrev musik til hans digte. I år er det 150 år siden Zemlinsky blev født.

Torsdag d. 2. september

Verden af i går Maraton

Årets bog ved Rued Langgaard Festival er Stefan Zweigs *Verden af i går* (1942). Her ser wieneren Stefan Zweig (1881-1942) tilbage på den verden, han voksede op i, og som skulle gå til grunde med ham. ”Tiden selv leverer Billederne, jeg kommer blot med de ledsagende Ord, og det bliver ikke i første Række min egen Skæbne, jeg fortæller, men en hel Generations, min Generation.”

Hele romanen læses op i løbet af festivalen. Hør så meget du har lyst til før og efter arrangementerne, hvor musikstuderende Jeppe Estrup læser op ved indgangene til festivalens spillesteder.

Åbningskoncert

Vinder af Rued Langgaard Konkurrencen 2021

Kl. 15.00 Sct. Catharinæ Kirke

Med en delt førsteplads mellem Absalon Quartet og lied-duoen Louise McClelland Jacobsen og Kristian Riisager var konkurrencen tæt ved den første Rued Langgaard Konkurrence. Med originale og medrivende fortolkninger var de to ensembler med til at kaste nyt lys fra en ny generation over Langgaards musik. Det gælder ikke mindst de dybtfølte

stemninger i Langgaards sange og den visionære *Strygekvartet nr. 2*, hvor lyden af et tog i det fjerne går i dialog med indre sindstilstande.

Rued Langgaard: *Vi tænkte slet ikke paa nogenting* (Vilhelm Krag) BVN 100

Åbningstale ved Asbjørn Rønn-Simonsen, Ribe-dreng, formand for Rued Langgaard Fonden og initiativtager til Rued Langgaard Masterclass og Konkurrence.

Rued Langgaard: *Strygekvartetsats "Italiensk Scherzo"* BVN 408 (1950)

Rued Langgaard møder Wien. Ved Esben Tange, kunstnerisk leder af Rued Langgaard Festival.

Rued Langgaard: *Strygekvartet nr. 2* BVN 145 (1918) (26')

- *Bortdragende Stormsnyer*
- *Bortkørende Tog*
- *Skumrende Landskab*
- *Vandring*

Rued Langgaard: *4 Sange* BVN 67 (1914). Uddrag (4')

- *Gammel Melodi* (Thor Lange)
- *En Sommerklang* (Rued Langgaard)

Rued Langgaard: *Fünf Lieder* BVN 77 (1914). Uddrag (11')

- *Frühlingsgruß* (Eichendorff)
- *Morgendämmerung* (Eichendorff)
- *Was ist mir denn so Wehe* (Eichendorff)
- *Ich Weiß einen großen Garten* (Eichendorff)
- *Ein Fichtenbaum* (Heine)

Rued Langgaard: 2 sange til tekster Emil Rittershaus (9')

- *Sterben* BVN 49 (1911)
- *Die Sonne meines Lebens* BVN 45 (1910)

Louise McClelland Jacobsen, sopran.
Kristian Riisager, klaver.

Absalon Quartet

- Thera Ortved, violin.
- Andreas Lienhøft Larsen, violin.
- Caroline Risbo Gammeltoft- Hansen, bratsch.
- Olga Chwaszczewska, cello.

Parsifal i Ribe

Kl. 18.55 Introfanfare spillet på lirekasser i bevægelse gennem Ribe frem til Domkirkepladsen.

Kl. 19.00 Domkirkepladsen og Domkirken

Rued Langgaard var dybt optaget af Wagners sidste opera *Parsifal*, og den er en nøgle til at forstå Langgaards egen musik. Med *Parsifal* ønskede Wagner at skabe et festspil til helliggørelse af teatret. Den tanke er videreført i den musikdramatiske forestilling *Parsifal i Ribe*, der er skabt til opførelse på Ribe Domkirkepladsen og i Domkirke som et indvielsesritual for Rued Langgaard Festival. *Parsifal i Ribe* består af sceniske tableauer fra Richard Wagners *Parsifal* med gralsridderen Gurnemanz, troldkvinden Kundry og frelseren Parsifal.

Parsifal i Ribe (2013) med uddrag af Richard Wagner: *Parsifal* (1882).
Bearbejdet til happening-mysteriespil ved Esben Tange.
Arrangement, komposition og instrumentation for messingblæsere og slagtøj ved Bo Gunge.

Intermezzi med orgelmusik af Rued Langgaard:

- *Nemo contra deum nisi deus ipse* BVN 217
- *Dantes "Helvede"* BVN 421
- *Anden Paaskedag* BVN 276.

(180' incl. pause)

Parsifal: Magnus Vigilius
Kundry: Brit-Tone Müllertz

Gurnemanz: Stephen Milling
Birgitte Ebert, orgel
Slesvigske Musikkorps
Dirigent: Per-Otto Johansson
Den Gamle Lirekasse - Musik & Nostalgi: Kirsten og Sven Erik Gam
Lokale skuespillere
Kostumer: Birthe Hald
Lysdesign: Lars Egegaard Sørensen
Video: Rune Grassov
Isenesættelse: Esben Tange

Langgaard Lounge

Kl. 22.30 Hotel Ribe

Mød en række af dagens kunstnere, nyd et glas Grüner Veltliner fra Østrig eller en Rued Langgaard porter fra Ribe Bryghus og hør drømmende wiener-musik af Alexander Zemlinsky.

Alexander Zemlinsky: *Fantasien über Gedichte von Richard Dehmel*,
op. 9 (1898) (12')

- *Stimme des Abends*
- *Waldseligkeit*
- *Liebe*
- *Käferlied*

Kristian Riisager, klaver
Moderation: Jens Cornelius

Fredag d. 3. september

Meningen med livet

Kl. 10.30-11.15 Ribe Katedralskole

Søren Fauth, litteraturforsker og forfatter, om vilje og lidelse i Wagners *Parsifal* og hos Rued Langgaard. Forstået igennem filosofen Arthur Schopenhauers *Verden som vilje og forestilling*.

Den store Mester kommer – syng med!

Kl. 11.40 – 12.15 Ribe Katedralskole

Salmen *Den store Mester kommer* med tekst af B.S. Ingemann spillede en særlig rolle for Rued Langgaard, og han komponerede den i en række versioner. Niels-Ole Bo Johansen har nu med udgangspunkt i Langgaards toner skabt en ny version, hvor alle kan være med. Hør også to af Zemlinsky og Langgaards mest magisk drømmende stykker inspireret af henholdsvis blomsterfloret i maj og stråler fra det ydre rum.

Alexander Zemlinsky: *Maiblumen blühten überall* (Richard Dehmel) for sopran og strygesekestet (1904) (10')

Rued Langgaard: *Upaaagtede Morgenstjerner* fra *Symfoni nr. 14 Morgen* (1947-48) (8'). For strygeorkester

Niels-Ole Bo Johansen: *Den store Mester kommer - med Langgaards egne ord (toner)...* (1920-24). Arrangement for vokal solo, ungdomskor, strygeorkester og den unge komponist Andreas Egeberg Christiansen over forskellige versioner af Rued Langgaards *Den store Mester kommer* (10'). Uropførelse

Lykke Appelon Ilkjær, sopran, studerende ved Det Jyske Musikkonservatorium

Kor og instrumentalister fra Ribe Katedralskole og Esbjerg Kulturskole
RAMA Strings fra Det Jyske Musikkonservatorium

Dirigent: Henrik Brendstrup

Gitanjali-Hymner og Rued Langgaard på tysk

Kl. 15.00 Sct. Catharinæ Kirke

I *Gitanjali-Hymner* for solo klaver har Rued Langgaard med udgangspunkt i digte af Rabindranath Tagore skabt en sjælden smuk musik, der hylder universet og den guddommelige kraft, som binder alt sammen.

Rued Langgaard: *Gitanjali-Hymner* (efter Tagore) BVN 149 (1918,1920) (30')

- I *Din Musiks Glands*

- II *Himlen sukker*
- III *Den fjerne Sang*
- IV *Sejlfærd*
- V *Sommerhvisken*
- VI *Himmel – Ensomhed*
- VII *Den hvileløse vind*
- VIII *Tavshedens Hav*
- IX *Regnfulde Blade*
- X *Gyldne Strømme*

Berit Johansen Tange, klaver

Pause

Præsentation af *Rued Langgaard Perspektiven* den første tyske bog om Rued Langgaard. I 10 videnskabelige artikler udgivet i *Reihe Musikkontexte* belyses en række aspekter knyttet til Rued Langgaards musik, liv og den kultur han var en del af. Hør om bogen og mød nogle af forfatterne.

Rued Langgaard set fra Wien.

Ved Juri Giannini, redaktør af *Rued Langgaard Perspektiven*

Den europæiske musikvidenskab tolker Rued Langgaard.

Ved Esben Tange

Rued Langgaard og de mange fortolkningsmuligheder.

Ved Bendt Viinholt Nielsen.

Rued Langgaard og de andre.

Ved Michael Fjeldsøe

At læse Langgaards manuskripter.

Ved Birgitte Ebert og Berit Johansen Tange

Et glas vin

Lyrisk Symfoni

Kl. 20.00 Domkirken

Med det sjældent spillede storværk *Lyrisk Symfoni* har Zemlinsky skabt en gribende musikalsk fortælling om længsel, kærlighed og afsked – og i et raffineret romantiske tonesprog, der viser wienerkulturen fra sin smukkeste side. Rued Langgaards *Saga blot* er et symfonisk orkesterværk inspireret af den fortryllede nordiske sommernat og færdiggjort i Ribe i 1941. Allerede i 1917 begyndte Rued Langgaard at komponere på værket, der også findes i en version som *Symfoni nr. 5*, men først nu uropføres *Saga blot* i sin endelige version. Koncerten indledes med tre sange af Alma Mahler, der nu for første gang opføres i Danmark i orkestrering af finske Jorma Panula.

Alma Mahler: Fra *Fünf Lieder*. Bearbejdet for orkester af Jorma Panula (1924/2021).

- *Der Erkennende* (Franz Werfel)
- *Lobgesang* (Richard Dehmel)
- *Hymne an die Nacht* (Novalis)

Rued Langgaard: *Saga Blot* for orkester (1917-18, 1919, 1940-41) BVN 140 (20'). Uropførelse af 1941 version.

Pause

Alexander Zemlinsky: *Lyrisk Symfoni* for sopran, baryton og orkester til tekst af Rabindranath Tagore op. 18 (1922-23) (43'). Digte fra *Der Gärtner* (1913) *Blomsternes bevogter* (dansk 1914)

- I *Ich bin friedlos, ich bin durstig nach fernem Dingen*
- II *O Mutter, der junge Prinz*
- III *Du bist die Abendwolke*
- IV *Sprich zu mir Geliebter*
- V *Befrei mich von den Banden deiner Süße, Lieb*
- VI *Vollende denn das letzte Lied*
- VII *Friede, mein Herz*

Trine Bastrup Møller, sopran
Jens Søndergaard, baryton

Sønderjyllands Symfoniorkester

Dirigent: Kristiina Poska

Langgaard Lounge

Kl. 22.30 Hotel Ribe

Mød en række af dagens kunstnere, nyd et glas Grüner Veltliner fra Østrig eller en Rued Langgaard porter fra Ribe Bryghus og hør sjældnen salonmusik af Rued Langgaard.

Rued Langgaard: *Ved Hotel "Kongen af Danmark", Niels Juelsgade (7')*. Fra *Sonate nr. 3 "Minder fra Høstens Tid"* BVN 268 (1941)

Kristian Riisager, klaver

Moderation: Jens Cornelius

Lørdag 4/9

Den stille by

Kl. 11.00 Domkirken

Med Rued Langgaards *Rosengårdsviser* og nogle af Zemlinskys samt Alma og Gustav Mahlers fineste sange i versioner for kor er der lagt op til en koncert, der viser i hvor høj grad den unge Langgaard var beslægtet med komponisterne fra Wien. For alle fire komponister er der tale om udsøgt stemningskunst. I værkerne af Ernst Toch og Stefan Wolpe, der begge var præget af wienerkulturen, oplever vi nogle af de nye eksperimenter, som prægede de komponister, der satte sig op mod nationalsocialisterne.

Rued Langgaard: *Aftenstemning* BVN 109 (1915) (4')

Alma Mahler arr. Clytus Gottwald: *Drei frühe Lieder* (1910)

- *Die stille Stadt* (Richard Dehmel)
- *Laue Sommernacht* (Otto Julius Bierbaum)
- *Bei dir ist es traut* (Rainer Maria Rilke)

Alexander Zemlinsky arr. Clytus Gottwald: *Zwei Gesänge* fra *Sechs Lieder auf Gedichte von Maurice Maeterlinck* op. 13 (1910, 1913)

- *Als ihr Geliebter schied*
- *Und kehrt er einst heim*

Gustav Mahler: arr. Clytus Gottwald: *Die zwei blauen Augen* (6') fra *Lieder eines fahrenden Gesellen* (1884-5/1896)

Ernst Toch (1887-1964): *Gesprochene Musik* (Talt Musik) (1930) (10')

- *oaoaoa*
- *ta tam ta tam ta tam*
- *Fuge aus der Geographie*

Ernst Toch: *Valse* (1962)

Rued Langgaard: *Rosengaardsviser* BVN 164 (1919) (11')

- *Vel må jeg kysse dig, Hjertenskær*
- *Bag muren sidder de roser små*
- *Træt*

DR Vokalensemblet

Kasper Grøn og Relmu Levallo Campusano, slagtøj i *To kinesiske gravskrifter*

Dirigent: Marcus Creed

Wien – moderne romantisk drømmeby

Alt imens kejserbyen Wien gik mod opløsning fik Freud indblik i den menneskelige sjæls afgrunde og kunstnerne skabte drømmeværker af hidtil uset skønhed.

Personligheder i Wien omkring år 1900

Kl. 15.00 Sct. Catharinæ Kirke

Foredrag ved Christine Proksch, cand.mag. i Litteraturvidenskab, kulturjournalist og forfatter til bl.a. *Turen går til Wien*. Bosat i Wien.

Undergang og drøm

Ligesom i Beethovens symfonier sejrer helten til sidst i Mahlers *Symfoni nr. 1*, men nu kun i dødsriget. Symfonien er et grandioست musikalsk optrin hvor natur, folkeeventyr og eksistentiel krise går i et

og hvor den gamle verden lægges i graven. Her efter er vejen banet for nye kunstneriske erkendelsesformer, hvoraf adskillige udsprang i Wien.

Gustav Mahler: *Symfoni nr. 1* (1884-89). Arrangement for kammerorkester ved Klaus Simon.

Esbjerg Ensemble samt musikere fra Syddansk Musikkonservatorium

Wienerverden af i går - Klostergården

Wienercafé med servering af kaffe og kager. I samarbejde med Quedens Gaard, Ribe.

Wiener café musik med blæserne fra Esbjerg Ensemble

Jeg går blandt blomster

Kl. 20 Sct. Catharinæ Kirke

Sange af Alma Mahler, Alexander Zemlinsky og Rued Langgaard i visuel dialog med billeder af Gustav Klimt, hvor natur og erotik går op i en højere enhed. Hos Zemlinsky og Alma Mahler oplever vi i særlige grad en verden rig på længsel og dødsanelse, og med skønheden som en allestedsnærværende medspiller. Og i Langgaards sange tilføjes der en ekstra ekstatiske dimension. I koncertens pause går vi tæt på Alma Mahlers skæbne, når skuespilleren Katrin Weisser viser sig i skikkelse af Alma, der ser tilbage på et liv med kunsten og nogle af dens vigtigste udøvere som omdrejningspunkt.

Alexander Zemlinsky: *Sechs Lieder auf Gedichte von Maurice Maeterlinck* op. 13 (1910, 1913) (17')

- *Die drei Schwestern*
- *Die Mädchen mit den verbundenen Augen*
- *Lied der Jungfrau*
- *Als ihr Geliebter schied*
- *Und kehrt er einst heim*
- *Sie kam zum Schloß gegangen*

Rued Langgaard: 3 sange til tekster Emil Rittershaus (16')

- *Für dich!* BVN 44 (1909)

- *Frühlingsnacht* BVN 48 (1911)
- *Im Mai* BVN 50 (1911)

Pause og intermezzo i klostergården

Mød Alma Mahler (8')

Monolog ved Katrin Weisser

Tekst: Eva Sommestad Holten fra dramaet *Alma Mahler*, uropført af Cph Chamber Performance.

Alma Mahler: *Vier Lieder* (1901-1911) (13')

- *Licht in der Nacht* (Otto Julius Bierbaum)
- *Waldseligkeit* (Richard Dehmel)
- *Ansturm* (Richard Dehmel)
- *Erntelied* (Gustav Falke)

Rued Langgaard:

- *Du Tropfen Thau* (4') fra *Waldeslieder* (Oscar von Redwitz) BVN 81 (1914)
- *Marienlied* (Joseph von Eichendorff) BVN 76 (1914) (3')

Alma Mahler: *Fünf Lieder* (1900-1901) (13')

- *Die stille Stadt* (Richard Dehmel)
- *In meines Vaters Garten* (Otto Eric Hartleben)
- *Laue Sommernacht* (Otto Julius Bierbaum)
- *Bei dir ist es traut* (Rainer Maria Rilke)
- *Ich wandle unter Blumen* (Heinrich Heine)

Signe Asmussen, sopran

Sophie Haagen, mezzosopran

Berit Johansen Tange, klaver

Lars Egegaard Sørensen, lysdesign

Esben Tange, koncept

Forklaret nat

Kl. 22.30 Domkirken

I sin *Strygekvarter nr. 2* viser Alexander Zemlinsky sig fra sin mest lidenskabelige side. I en musik, der veksler mellem det højspændte og en magisk afklaret stilstand, mindes han fatale hændelser i Wiens kunstmiljø. Til trods for at musikken er abstrakt, er den som en åben bog, der giver adgang til følelsesmæssige dybder i underbevidstheden.

Alexander Zemlinsky: *Strygekvarter nr. 2* (1913-15) (38')

- *Sehr mäßig - Heftig und leidenschaftlich - Andante mosso - Etwas rascher* –
- *Adagio* –
- *Schnell (die Achtel)* –
- *Andante - Allegro molto - Langsam - Andante*

Esbjerg Ensemble

Søndag 5/9 eftermiddag

Højmesse

Kl. 10.00 Ribe Domkirke

Musik af Rued Langgaard

Tagore, Freud, Strauss, Böcklin og Rodenbach – hvad læste, så og hørte Langgaard?

Kl. 13.00: Langgaard Salen, Kannikegården

Rued Langgaard var kun en dreng omkring år 1900, men gennem hele livet var han optaget af og knyttet til denne periode. Men hvilke ting i kulturen omkring 1900 satte sig spor i hans tankeverden og musik?

Bendt Viinholt Nielsen graver ned i kilderne og forsøger at besvare dette spørgsmål.

Trio con Brio i Wien

Kl. 15.00 Sct. Catharinæ Kirke

Ved afslutningskoncerten med Trio con Brio, der blev dannet i Wien for mere end 20 år siden, oplever vi den unge Zemlinsky. Med sin *Klarinettrio* op. 3, der her høres i en version for klavertrio, imponerede

han den aldrende Brahms med en mørkt rugende, velturneret musik, der ikke var fjern fra Brahms egen musik. Oplev også Alma og Gustav Mahler i et sjældent harmonisk musikalsk møde, når sangen *Licht in der Nacht* i en version skabt til lejligheden introducerer Mahlers *Klaverkvartet*. I Rued Langgaards klavertrio *Fjeldblomster* er inspirationen en bjergskov, hvor det suser spøgelsesagtigt i bjergtoppene.

Michael Andreas Grolid, Bratsch (i Gustav Mahler: *Klaverkvartet*)

Rued Langgaard: To stykker efter Rabindranath Tagore: *Gitanjali*
- *Tavshedens Hav* (Version 1929) BVN 201 (1918/1929) (3')
- *Glædens Strømme* BVN 202 (1929) (4') Uropførelse

Alma Mahler: *Licht in der Nacht* i version for cello og klaver. Fra *Vier Lieder* (1915)

Gustav Mahler: *Klaverkvartet i a mol* (1875-76) (10')

Johannes Brahms: *Klavertrio i c mol* op. 101 (1886) (21')
- *Allegro energico*
- *Presto non assai*
- *Andante grazioso*
- *Allegro molto*

Pause

Rued Langgaard: *Fjeldblomster* (1908) Klavertrio (9')

Alexander Zemlinsky: *Klavertrio* op. 3 (1895) (25')
- *Allegro non troppo*
- *Andante*
- *Allegro*

Trio con Brio, Copenhagen
Soo-Jin Hong, violing
Soo-Kyung Hong, cello
Jens Elvekjær, klaver